

Lia Perjovschi: 'I-aș da actorului cât mai multă libertate'

Expoziția deschisă, spre sfârșitul primăverii, în miezul Bucureștilor, la galeria Eforie, a fost gândită ca o punere în scenă. Dacă în general artiștii cochetează cu clepsidrele, absorbind fiorul căderii lente în timp, micul spațiu orchestrat de Lia și Dan Perjovschi a surprins cadența vie a orelor.

Dia-POZITIV: zeci de diavizoare ce silesc ochiul să exerseze o privire concentrată asupra unei lumi minuscule care își iluminează brusc sensurile.

Lia Perjovschi, curatorul expoziției, are o reală vocație a dialogului, un dinamism și o căldură care incendiază obișnuințele cumiți ale vizitatorului, obligat să fie – în clipele privilegiate – spectator și actant totodată.

S-ar putea spune că dia-POZITIV se revendică de la formula happening-ului și invită la un tip de comunicare directă cu publicul, căutată, firește, și în teatru. Care e miza acestei provocări ?

Deschiderea oamenilor spre zone noi de sensibilitate. Incerc să îi scot din starea pasivă pe cei care intră în acest loc. Li fac să se desprindă de tiparul condiției de privitor care trece cu un aer contemplativ-absent prin galerie. Cei care vin sunt obligați să se aplece spre diavizoare, răsfoiesc dosare, descoperă cărțile, albumele de artă, citesc revista pe care am editat-o. Trebuie să gândească, sunt mirați, iscolesc prin arhiva pe care le-o punem la dispoziție. Încă nu am avut un "terorist"

– cum îi numesc eu pe cei ce refuză total oferta noastră estetică.

Cum ați vedea un astfel de experiment translat în lumea teatrului ? Ce ați imagina pentru a-l face pe spectator să renunțe la "stereotipurile" privitorului nițel obosit de faptul că tot ceea ce se întâmplă pe scenă e previzibil ?

Aș folosi cât mai puțin text. I-aș da actorului cât mai multă libertate. I-aș cere în schimb să-și fixeze reperele, să înțeleagă relațiile cu personajele care îi dau replica. I-aș cere naturalețe. Să fie el însuși, cu emoțiile, cu uimirea lui, cu ezitățile, cu adevărurile lui, să fie sincer și astfel să suprimă reacțiile de conveniență ale publicului, plictiseala, chiar rutina celor care văd o reprezentare de teatru.

Credeți că acest mod de a comunica ar fi pe placul spectatorilor ? În general publicul caută să se sprijine pe text, să-l "locuiască" prin gând, prin imaginația stărnită de sugestiile interpretărilor actoricești. Pe de altă parte, nici actorii n-ar accepta să fie ei înșiși în rolurile pe care le joacă.

N-ar fi rău ca acest lucru să se petreacă totuși măcar o dată, măcar într-un teatru, pentru că se întâmplă nu rareori ca în acest gen de artă spectatorii să-ți dea idei. Eu cred în deschiderea oamenilor. Sunt împotriva celor care spun că se adresează unui public mediu, căruia nu îi poți oferi ceva complicat. Personal, știu că atunci când nu fac deosebirea dintre artă și viață intervine o stare de firesc, o relaxare benefică.

Să vorbim și despre Pescărușul, care încă mai bate din aripi pe scena Teatrului Mic. M-a interesat foarte mult această colaborare cu talentați oameni de teatru. Dar, din păcate, vorbim la trecut, fiindcă nu s-a mai repetat. Experiența a venit pe un

fond de așteptare: îmi doream să fac scenografie. Pentru Pescărușul am realizat un mediu plastic expresionist. Cu ocazia turneului la Sitges, un critic spaniol mi-a făcut un frumos compliment, scriind că sunt un "Van Gogh daltonist". Nu a fost chiar prima încercare. Între 1985 și 1990 am lucrat la Oradea ca pictor executant. Apoi am făcut grafică și scenografie. De acolo a venit pasiunea pentru teatru. În ceea ce privește Pescărușul, pot spune că m-am tratat ca pe un spectator: știam că nu vreau să mă plictisesc. Știam că dincolo de ceea ce se petrece pe scenă doream să dau o stare care să susțină situațiile dramatice, dar care să fie și altceva, ca o interogație, ca o altă zonă de tatonare. Mi-ar fi plăcut ca decorul să fie chiar mai îndrăzneț, foarte nou, șocant, dar fără stridențe, metafizic. Imaginea a fost de fotografie alb-negru, care primește nuanțe de pătină sepie. Îmi imaginam că actorii vor ieși din această fotografie, că vor fi activi până vor încrămeni din nou. Totul a funcționat ca o structură bidimensională ca aparentă, dar cu o profunzime tridimensională.

Dincolo de strălucirea deseori înșelătoare a scenei, ce pericole îi pun la încercare vulnerabilitatea ?

Mentalitatea, clișeele, falsele valori, uzura. Cred că mulți au obosit. Au încercat să mute ceva, dar au obosit.

Și care ar fi izvoarele de apă vie ?

Curajul. Adevărul. Pasiunea. Mândria că ești acolo, pe scenă. Deschiderea. Eu nu simt în acest moment în teatru ceea ce se întâmplă conceptual în lume la ora actuală. Nu simt direcțiile, căutarea identității, piesa postmodernistă. E un contratimp sesizabil. M-aș bucura ca succesul teatrului românesc în lume să fie real. Noi însă nu știm deocamdată cine suntem. Și, din acest motiv, nu știm ce facem. Precizându-ne identitatea, apar temele, mesajele, ideile, adevărata creativitate. Teatrul trebuie să depășească tentațiile artificului și să funcționeze ca o terapie colectivă. Dacă nu visezi, dacă nu îndrăznești, trăiești degeaba. Eu încerc prin artă să le dau curaj oamenilor.

Adina Barțaș

Imagine din Pescărușul
la Teatrul Mic

